

приймати адекватні рішення та свідомо діяти, щоб відвернути небезпеку або зменшити її шкідливий вплив. Згідно з державною концепцією освіти з напрямку «Безпека життєдіяльності людини», освіта та виховання спрямовані на одержання фундаментальних знань, умінь і навичок, формування поглядів, цінностей та поведінки з метою запобігання ризику для життя і здоров'я людей.

Список використаної літератури

1. Здоров'я – понад усе [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/ssuser41a669/ss-69707504> (дата звернення 10.05.19).- Назва з екрану.
2. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5-ти т. Т. 4. / В.О.Сухомлинський. – К., 1976.– 640 с.
3. Конишева Н.М. Методика трудового навчання молодших школярів: Основи дизайн-освіти. Навч. посібник для студентів серед. пед. навч. закладів / Н.М.Конишева. – М., Вид. Центр «Академія», 1999. – 192 с.
4. Чернышенко, И.Д. Трудовое воспитание школьников / И.Д. Чернышенко. – М.: Просвещение, 1991. – 181 с.

ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОЇ ПРАЦІ ПРИ СТВОРЕННІ ПИСАНКОВИХ ПРИКРАС

*Дудка І.О.
м. Полтава*

Писанкарство як один із видів народного декоративно-ужиткового мистецтва, має на меті навчання учнів художній творчості з паралельним вивченням національних традицій, символів, що використовуються під час створення виробів, виконаних за технологією писанкарства, що має потаємний зміст у вихованні добра та милосердя. Наука про те, як на звичайному курячому або гусячому яйці можна створити світ із почуттів та думок, побажань та поздоровлень.

Створення писанок – процес дуже цікавий та захоплюючий, що виховує в учнях не лише художника, майстра-творця, але й дає гарні уроки доброти.

Заняття з писанкарства необхідно проводити у спеціально обладнаному кабінеті (майстерні, художній майстерні, класі) де знаходиться дошка, парти, стільці, шафи, де можуть зберігатися всі необхідні матеріали та інструменти для виготовлення писанок.

Перед початком роботи учитель обов'язково повинен ознайомити учнів з правилами роботи та безпечним використанням інструментів та матеріалів під час створення писанок. Важливо пам'ятати, що робота виконується із застосуванням відкритого вогню (використання свічки), розплавленим воском (гаряче), різноманітними барвниками та фарбами та гострими предметами, що може призвести до небажаних наслідків. Щоб цього уникнути, потрібно постійно пам'ятати про правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги, що ставляться до робіт такого типу.

Перед початком виконання трудових операцій із виготовлення писанок необхідно і вчителю і учням одягнути спеціальний одяг: нарукавники і фартухи, щоб уникнути забруднення фарбами та воском. Робоче місце бажано застелити скатертиною, папером або плівкою, подбати про те, щоб на робочому місці не було нічого зайвого. А поруч поставити коробку, ящик або корзину для сміття. Баночки і тюбики із барвниками, фарби та палітру краще буде розмістити на таці, застеленій ганчіркою або паперовими рушниками чи серветками одноразового використання.

Дуже важливо дотримуватися наступного правила: для кожного кольору фарби

потрібно постійно використовувати одну і ту саму ложку та ганчірку, щоб не залишати небажаних плям. Після закінчення роботи відразу накрити фарби кришками, а писачки, свічки і віск покласти на місце у коробки.

Починати розписувати писанки потрібно із простих візерунків, таких як сонце, квітки чи краплини дощу. Спочатку малюнки наносять на яйце за допомогою простого олівця, з прорисовуванням контурних та основних ліній, а також розмічають розташування орнаментальних символів на писанці. Після цього лінії зверху покривають воском. Для розписування натуральних яєць, курячих, качиних чи гусячих, використовують тільки свіжі яйця. Їх попередньо обробляють, миють у мильному чи содовому розчині, висушують паперовим рушником та здійснюють підготовчу роботу по видуванню яйця.

Наступний крок – фарбування писанки, адже писанка створюється поетапно. Фарбування обов'язково починати із світлих відтінків, поступово переходити до темних кольорів, у такій послідовності можна найбільш вдало виправити неточність малюнку. Дотримуючись особливостей технології писанкарства у результаті можна отримати неперевершені вироби.

У процесі створення писанки митець повинен завжди пам'ятати про символічність писанок і зважати на те, що кожен колір та знак, відтворений на поверхні яйця, символізує собою щось особливе. Наприклад, кожна господиня має бажання, аби святковий стіл на свято Великодня був багатим та особливим.

Технологічний процес створення української писанки передбачає собою урахування таких організаційних моментів:

- забезпечення учнів необхідними матеріалами та інструментами;
- обладнання робочого місця; за можливістю, відпрацювання технологічного процесу, доведення до певного алгоритму у способах дії;
- потужне забезпечення наочними посібниками.
- Особливості організації робочого місця для створення писанок:
- перед початком роботи потрібно одягнути спеціальний одяг (фартух та рукавички);
- обладнати робоче місце так, щоб можна було проводити підготовку поверхні яйця до нанесення малюнку;
- необхідно застелити клейонкою стіл;
- поставити ємність з водою, та пусті ємності (бочонки) для видування яєць.

Техніка безпечної праці під час виготовлення писанки:

1. На заняттях писанкарством обов'язково повинна панувати спокійна, доброзичлива атмосфера, обов'язкова дисципліна.

2. Учні повинні бути уважними та зосередженими, щоб випадково не підштовхнути один одного, ненароком не вибити яйце, тому що воно має гладеньку поверхню і дуже легко може вислизнути із рук. Шкода, коли розбивається або вкривається тріщинками вже майже готова писанка прямо на очах.

3. Потрібно взяти до уваги особливо обережне ставлення до вогню та роботи з гарячим воском, який при нагріванні має температуру 60-65 градусів, для того, щоб уникнути опіків та інших неприємностей через можливий дотик до гарячого.

4. Категорично забороняється учням самотійно, без нагляду вчителя, запалювати свічку, щоб запобігти появі опіків.

Санітарно-гігієнічні вимоги у процесі писанкарства:

1. Учні повинні працювати у фартушках та рукавичках, а волосся необхідно прибрати.

2. Потрібно дотримуватися акуратності у роботі, запобігати потраплянню воску на одяг через те, що його пляма надзвичайно важко виводиться. У разі забруднення

одягу для усунення воскової плями потрібно пропрасувати її гарячою праскою через папір, і так процедуру повторювати до повного виведення плями на папір, постійно його перекладаючи на чисту зону.

3. У разі забруднення одягу аніліновими барвниками, потрібно пам'ятати, що вони дуже стійкі та виводяться виключно за допомогою хлору, що є небажаним стосовно кольорових речей, тому що миючі засоби, що містять у своєму складі хлор, разом із плямою змінюють і колір речей.

4. Важливо навчити учнів правильно використовувати серветки та ганчірки разового використання.

Технологія підготовки розчину фарби: один пакетик фарби (близько 5г) та одну чайну ложку солі висипати у півлітрову банку. Підготовлений окріп обережно вилити у банку, заповнивши її наполовину, додати 250 г холодної води. Коли розчин охолоне, додати одну столову ложку оцту, щоб фарба краще лягла на поверхню яйця.

Відбір та підготовка яєць

1. Найголовніше, щоб на яйцях не було тріщин.
2. Яйця бажано обирати із світлим або білим кольором поверхні для більш яскравого, чіткого та контрастного вигляду малюнків.

3. Яйце потрібно обмити у воді, злегка натерти сіллю та обережно обмити теплою водою.

4. Висушити яйце чистим рушником або серветкою.

Технологія видування яйця: закрити воском місце проколу на поверхні яйця (верхівки з двох боків). Щоб зробити отвори діаметром 2-3 мм, потрібно за допомогою шила або циганської голки проколоти верхівки яйця. Під час видування яйце потрібно тримати над склянкою, дути в один отвір, а через другий буде витікати вміст яйця. Наприкінці нанесений віск потрібно буде зняти. Можна не видувати яйця ротом, а зробити це за допомогою шприца, тоді у яйці потрібно буде зробити один отвір, у який слід ввести повітря голкою шприца.

Основним інструментом для написання писанок є писачок. Цей інструмент у різних регіонах називають по-різному, наприклад, «писак», «кулька», «кістка», «мигулка», «дідик» та ін. Для написання писанок найкраще буде придбати інструмент, зроблений майстром, у відповідності до особливостей технології писанкарства. Але, за необхідністю, його можна виготовити і самому.

Писачок потрібно тримати в руці як олівець, спираючись на яйце мізинцем. Спочатку необхідно піднести писачок до вогню свічки, добре його прогріти та зачерпнути розтоплений віск і обережно, акуратно нанести зображення. Потрібно пам'ятати, що віск загусне дуже швидко, тому підігрівати писачок прийдеться досить часто. У процесі нанесення зображення, писачок ставиться перпендикулярно до поверхні яйця.

Перед початком фарбування біле яйце слід опустити на декілька секунд в оцет. Після виймання з оцту обережно перекласти у фарбу. Після фарбування вийняти та ретельно просушити серветкою. Для того, щоб отримати різнокольорову писанку, потрібно поступово, опускаючи у різні кольори, закривати малюнок, дотримуючись послідовності нанесення кольорів від світлих до темних відтінків.

На уроках, присвячених вивчення технології писанкарства, повинна панувати спокійна, доброзичлива атмосфера з обов'язковим дотриманням дисципліни, санітарно-гігієнічних умов та правил безпечної праці. Потрібно розвивати в учнів зосередженість та акуратність у роботі та шанобливе ставлення один до одного. Тому що через ненавмисні зайві рухи поряд з іншими учнями, можна спровокувати неприємну ситуацію, коли майже готова писанка може вислизнути з рук, що може стати підґрунтям для образ та розчарування. Отже, обережність не завадить и у процесі роботи із гарячим воском, щоб уникнути опіків, адже температура воску, з яким

працюють учні, може досягати 60-65 градусів за Цельсієм. Дотримуватися акуратності у роботі потрібно, щоб віск не потрапив на одяг, а у разі забруднення пляму вивести на папір гарячою праскою. Барвники також можуть залишити стійкі плями на одязі, а прибрати їх можна тільки за допомогою хлору. Тут обов'язково потрібно користуватися серветками.

У наш час технологія писанкарства збереглася і розвивається завдяки майстрам старшого покоління, що передають свій безцінний досвід усім бажаючим.

Неповторні орнаменти-символи, що зображуються на писанках несуть прадавні знаки розуміння природи та устрою світу, наближають до народних традицій та нагадують про минуле українців. Адже писанка у світі є символом нашого українського народу. Сучасні писанки приваблюють своїми оригінальними орнаментальними зображеннями, вишуканістю, гармонією колориту та незвичними техніками виконання.

Список використаної літератури

1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. – К.: Рад. школа, 1981. – 214с.
2. Андріяшин В.І. Нормування праці учнів у шкільних майстернях. – К.: Рад. школа, 1972. – 40с.
3. Бабанский Ю.К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. – М.: Просвещение, 1985. – 218с.
4. Башинська Т. Проектувальна діяльність – основа взаємодії вчителя та учнів / Т. Башинська // Поч. шк. – 2003. №7. – С. 59–62.
5. Володько В.М. Індивідуалізація і диференціація навчання // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 4. – С. 17–23.
6. Волощук І.С. Концептуальні засади розвитку творчих здібностей школярів // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №3. – С. 4–9.
7. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці : навч. метод. посібник / В.В. Бербец, Н.В. Дубова, О.М. Коберник та інші; за заг. ред. О.М. Коберника. – Умань, 2003. – 92 с.

ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОЇ ПРАЦІ ПРИ ВИГОТОВЛЕННІ ВИШИТОГО ВИРОБУ

*Велика Я.О.
м. Полтава*

Вишивка – один з давніх і найбільш поширених видів народного декоративно-прикладного мистецтва. На сьогоднішній день, створено багато різних гуртків, для навчання оздобленню виробів вишивкою, які користуються великою популярністю. Вишивка – це і оздоблення одягу, і весільні рушники, і елементи, покликані прикрасити оселю: скатертини, фіранки, покривала тощо. Як і будь-яка технологія трудового навчання, виготовлення вишогото виробу вимагає від учнів безсумнівного дотримання правил техніки безпеки під час уроку.

Сьогодні набирає популярності використання вишивки у ході виховного процесу, який здійснюється у закладах навчальної освіти, одним з основних завдань якого є естетичне виховання дітей. Велику увагу в період підготовки та проведення уроків необхідно надавати питанню дотримання техніки безпеки. Всі уроки трудового навчання починаються із ознайомленням учнів з правилами техніки безпеки.

Найкраще запам'ятовують діти ці правила коли їх вивчення проводять із застосуванням ігрових форм навчання, наочних посібників, знаків безпеки, відеороликів. [4, С. 2] Сьогодні в Україні створено програми, які навчають різним видам вишивки, так само розроблені дидактичні рекомендації до проведення